

4. Õppekäigud

4.1 Mis on õppekäigud?

Õppekäigud on üksikisikute, rühmade ja kogukondade võimalus üksteist külastada ja üksteiselt õppida ideede vahetamise ja ühiste lahenduste jagamise kaudu.

Õppekäigud loovad võimalusi teabe jagamiseks ja õppimiseks inimestelt, kellel on teiega sarnased huvid või probleemid.

Õppekäigud on eriti kasulikud maapiirkondade kontekstis, kus eri paikade kogukonnad seisavad silmitsi sarnaste probleemidega ning on valmis jagama õpitut ja kogemusi kasutatud lähenemisviisidest, sealhulgas sotsiaalse ettevõtluse kogemusi.

See võib olla eriti kasulik, kui rühm peatselt alustab töötamist uues valdkonnas ja nad saavad õppida teistelt, kes on juba ellu viinud mõne sotsiaalse ettevõtluse tegevuse. Reisimine teiste maapiirkonnas või ääremaal asuvate sotsiaalsete ettevõtete juurde võib pakkuda ühist õppimiskogemust selle kohta, kuidas kumbki rühm tegeleb maapiirkondade spetsiifiliste võimaluste või väljakutsetega.

„Kui kogukonnarühmad külastavad teisi kogukondi, on kõige väärtuslikum osa sageli kohtumine uute inimestega, kellel on sarnased huvid, ning uute arusaamade ja vaatenurkade leidmine ühiste probleemide puhul. Küllastajad lahkuvad uute ideede ja lähenemisviisidega ning vastuvõtvatel organisatsioonidel on võimalus selgitada oma projekti uuele ja huvitatud kuulajaskonnale, nähes sageli omaenda projekte teisest vaatenurgast.“

- Scottish Community Alliance

4.2 Õppekäigul osalemise või võõrustamise kasutegurid

Õppekäigust saavad kasu nii vastuvõttev kui külastav partner, selle aluseks on partnerite vaheline teadmiste jagamine ühiste huvide ja väljakutsete alusel.

Külalistel on võimalus näha, kuidas nendega sarnane rühm, organisatsioon või kogukond lahendab samasuguseid probleeme, ning nad toovad sealt kaasa uusi teadmisi ja vaatenurki. Vastuvõttev pool saab selgitada oma projekti uuele ja huvitatud kuulajaskonnale, ning sageli näha oma projekte teiste inimeste silmade läbi.

Iga partnerrühm kohtub uute inimestega, loob püsivaid sidemeid ja laiendab oma võrgustikke. Maapiirkondades on sellised tugivõrgustikud eriti olulised, kuna ääremaa kauged paigad on üsna isoleeritud.

Vaadake näidet videos Lahemaa rahvusparkis toimunud õppevahetuse kohta, mille korraldas Eestis ERASMUSE meeskond projekti „Sotsiaalne ettevõtlus kohalike muutuste nimel” raames.

<https://www.youtube.com/watch?v=V2c8tRzKmtk&feature=youtu.be>

4.3 Kuidas planeerida kasulikku õppekäiku

Planeerimine on iga õppe- ja kogemuste vahetuse ürituse võtmeelement, eriti oluline on see külaliste puhul, kes tulevad maapiirkondadest, kus reisimise kogukulu ja -aeg on suurem kui linnast tulevatel külastajatel. Seepärast on mõistlik vaadata kogu oma plaan põhjalikult läbi, võttes arvesse logistikat ja kulusid, et reisist saadav õpitulemus oleks maksimaalne.

Nii võiks planeerida mitme koha külastamist reisi jooksul, et reisist ja töölt/kodust eemalviibimisest oleks võimalikult palju kasu ning kaasata erinevaid kogemusi tulevaste plaanide koostamisel.

Üldiselt soovib enamik inimesi osaleda õppereisil, et saada teavet mingi konkreetse asja, võimaluste või probleemide lahendusviiside kohta. See peaks hõlbustama teie jaoks külastuskohtade väljaselgitamist:

➤ **Ettevõtlustegevus**

- Kui te juba tegutsete ettevõtluses või plaanite arendada uut ettevõtlusvaldkonda, võiks olla kasulik külastada mõnda organisatsiooni, kellel on selles valdkonnas kogemusi.
- Võite saada põhjalikuma ülevaate nii uue tegevusvaldkonna ettevalmistustöödest kui juba toimivate tegevuste täiustamise ja parandamise võimalustest. See võib pakkuda ka võimalusi järjepidevaks koostööks.
- Sageli võib sotsiaalne ettevõtte tegutseda rohkem kui ühes tegevusvaldkonnas, et saavutada kohalikule kogukonnale suuremat sotsiaalset ja keskkonnaalast kasu.

➤ **Geograafia**

- Võib-olla võtate selle organisatsiooniga ühendust seepärast, et neil on sarnased võimalused või probleemid, mis tulenevad nende asukohast maal.
- Teisalt võite valida organisatsiooni, mis asub teie läheduses sarnastes tingimustes, või võite minna kaugemale, et õppida, kuidas asju mujal tehakse.

Kui te olete pärit kaugelt või maapiirkonnast, on väga mõttekas reisi jooksul teha rohkem kui üks külastus. Nii saate reisist kõige rohkem kasu ning saadud lisakogemused tasakaalustavad reisile kulunud aja ja raha. Lisateavet leiate juhtumiuuringust (23) Orkney Zerowaste'i kohta.

4.4 Juhtumiuuringud

➤ **(8) Scottish Community Alliance: Kogukonna õppekäigud**

➤ <http://www.scottishcommunityalliance.org.uk/community-learning-exchange>

- Scottish Community Alliance (Šotimaa kogukondade liit) juhib kampaaniavõrgustikku, mille eesmärk on luua Šotimaal tugevam ja sõltumatum kogukonnasektor. Nende algatus „Kogukonna õppekäigud“ (Community Learning Exchange) loob kogukondadele võimaluse õppida mõttevahetuste ja lahenduste jagamise kaudu.
- Šotimaa kogukondade liidu algatus rahastab kogukonnarühmade kulusid, et nad saaksid külastada teisi kogukondi, et suhelda sarnaste huvidega inimestega ja võimaldada neil saada uusi teadmisi sarnastest probleemidest ning laiendada oma tugivõrgustikke.
- Ülaltoodud link viib teid veebilehele, kus on lingid kõigile Šotimaa kogukondade liidu poolt rahastatud õpivahetuste juhtumiuuringutele, sh näitele Orkney Zerowaste'i kohta (23).

➤ **(11) Eesti Lahemaa kogukonna innovatsiooni labor**

- https://localchangelwiki.hfwu.de/index.php?title=Lahemaa_Community_Innovation_Lab

- Hea näide sellest, kuidas ülikoolid ja kohalikud kogukonnarühmad saavad teha koostööd maaettevõtjatega, et luua võrgustikke ja õppida üksteiselt. See rajab uue keskkonna teadmiste ühiseks loomiseks ja ühiselt jätkusuutlike lahenduste kavandamiseks.
- Abimaterjal kirjeldab uurimismeetodit, mida nimetatakse osalusuuringuks (Participatory Action Research, PAR), mis toob teadlased ja üliõpilased partnerlussuhetesse kodanikuühiskonnaga ja mille eesmärk on selgitada välja kontekstipõhised ja tegevusele suunatud strateegiad, et lahendada kogukonna jätkusuutlikkuse probleeme.

➤ **(13) EU Rural Review: Võrgustikutöö**

- https://enrd.ec.europa.eu/publications/eu-rural-review-14-networks-and-networking-rural-development-policy_en

- Euroopa Liidu ajakirja „Rural Review“ 14. number on „Networks and Networking in Rural Development Policy“ (Võrgustikud ja võrgustikutöö maapiirkondade arendamise poliitikas), milles määratletakse ja rõhutatakse võrgustike ja võrgustikutöö rolli maaelu arengus ning antakse ülevaade Euroopa ja liikmesriikide võrgustike struktuuridest.
- Peatükk 3: Pealkirja „Networking in Action“ (Võrgustikutöö praktikas) all tuuakse hea tava näiteid võrgustikutegevuse kohta kogu Euroopas ning see sisaldab osa "asjakohase kogemuse ja oskusteabe vahetamise kohta sidusrühmade vahel" (lk 34). Selles tuuakse näiteid liikmesriikide vahelistest õppereisidest, näiteks kui Läti metsaomanikud külastasid Soomet ja Rootsit, et tundma õppida metsa majandamise tavasid neis riikides.

➤ **(23) Orkney Zerowaste**

- <http://www.scottishcommunityalliance.org.uk/case-studies/orkney-zero-waste/>
 - Juhtumiuuring õppereisi kohta, mille korraldas Orkney Zerowastei, Šotimaa põhjaosas asuva Orkney saarte vabatahtlik organisatsioon. Orkney Zerowaste loodi selleks, et vähendada prügilasse ladestatava ja jäätmepõletustehastesse saadetava prügi hulka, ning selle eesmärk on pakkuda töökohti ja koolitust ning tegeleda ka muude sotsiaalsete ja keskkonnaprobleemidega.
 - Orkney saarte isoleeritud asend ja asjaolu, et kohapeal ei olnud sarnaseid organisatsioone, piiras Orkney Zerowaste'i võimalusi õppida mõnelt kohalikult organisatsioonilt. Õppereis andis võimaluse õppida teistelt sarnaselt mõtlevatelt organisatsioonidelt, saadi kogemusi, mis Orkney saartel poleks olnud võimalik.
 - Külastati kolme taaskasutusorganisatsiooni, kus nad said teada, kuidas taotleda valdkonnaspetsiifilisi tunnustusdokumente, kuidas parandada töömeetodeid ja teenuseid, ning said palju inspireerivaid ideid oma organisatsiooni täiustamiseks.

➤ **(28) Rumeenia näidistalu ja koolituskeskus**

- https://ilias.hfwu.de/goto.php?target=file_23598_download&client_id=hfwu
 - Juhtumiuuring heade tavade kohta Rumeenia näidismajandis, mida kasutatakse maapiirkondade põllumajandustootjate koolitamiseks ja neile teadmiste ja toetuse andmiseks, et võimaldada üleminekut elatist teenivast talust põllumajandusettevõttele.
 - Agrovisiooni näidistalu kaasab erinevaid sidusrühmi, et pakkuda koolitusi maaelanikele, kes soovivad muuta oma kohaliku väiketootmise ettevõtluseks. Sidusrühmade hulka kuuluvad rahvusvahelised ja riiklikud maaelu arengu fondid, rahvusvahelised vabatahtlikud ja maapiirkonna põllumajandustootjad.

- Teadmussiirde mudeliga kaasneb „suvekool“, kus Rumeenia eri piirkondade põllumajandustootjad kokku saavad, et jagada oma kogemusi ja vaatenurki ning õppida üksteiselt. See võimaldab maa- ja kaugemate piirkondade inimestel süvendada oma isiklike ja ametialaseid võrgustikke ning suurendab koostöö võimalusi paremate äritulemuste saavutamiseks.
- Võrgustikutöö oskused paranevad veelgi, kuna põllumajandustootjate kogemuste vahetus on lõimitud välismaiste vabatahtlikega, kes õpetavad neile inglise keelt. Rahvusvahelise suhtlemiskeele oskus aitab talunikel luua kontakte teiste riikide põllumajandustootjatega ja arendada paremaid koostöövõrgustikke.